

Слободанка Комненић

Београд, Народна библиотека Србије

Љиљана Драгичевић

Београд, Народна библиотека Србије

УДК 006.72:050(100)

ISSN – МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДНИ БРОЈ ЗА СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

Све бржи развој науке и технологије задњих деценија довео је до наглог пораста броја научних часописа и осталих облика серијских публикација. Самим тим јавили су се: проблем идентификације ових публикација и потреба за јединственим идентификационим кодом, који би био кључни елемент у размени података о серијским публикацијама. Ову потребу реализовала је 1971. године Међународна организација за стандардизацију (ISO), кроз свој стандард ISO 3297 : Documentation- International Serial Numbering (ISSN). Види 1. и 5. у: Литература.

Жеља нам је да овим радом објаснимо и приближимо свим библиотечким радницима, издавачима и корисницима библиотечких услуга значење и важност ISSN броја и сврху употребе истог.

ISSN број, заједно са кључним насловом, основни је елемент за идентификацију серијских публикација и део је ISSN записа, који пак чини основу целог ISSN система.

ISSN систем је један од подсистема Унесковог програма за научне и технолошке информације, познатог као UNISIST.

ISSN систем функционише преко мреже националних ISSN центара и Међународног ISSN центра са седиштем у Паризу. Национални центри додељују ISSN бројеве серијским публикацијама својих земаља и податке о њима достављају Међународном ISSN центру, који их укључује у регистар (види 1. и 5. у: Литература).

ISSN регистар је 1989. године имао 460.000 библиографских записа, међу којима и око 3.700 југословенских (укључене и бивше републике), док крајем

2002. године у њему је било 1.037.277 библиографских записа из 215 земаља света, а у јуну 2003. године било је 1.092.944 записа, од тога 3378 југословенских (Србија и Црна Гора).

Југославија је приступила овом систему 1974. године и свој национални центар формирала при Југословенском библиографском институту, али се до краја 2003. године очекује пресељење центра у Народну библиотеку Србије (формирање ISSN центра Србије и Црне Горе).

ШТА ЈЕ ISSN ?

То је нумерички код од осам цифара, од којих је задња цифра контролна.

Нема никакво друго значење осим да идентификује наслов одређене серијске публикације, за разлику од ISBN броја (International Standard Book Number).

ISSN је нераскидиво везан за тзв. кључни наслов који се формира у Националном центру према правилима ISSN система.

ISSN је компатибилан са ISBN бројем. Поједине врсте серијских публикација (монографске серије) могу имати оба броја: ISSN за наслов који је заједнички целој серији и ISBN за сваку појединачну свеску (види 1. у: Литература).

КОМЕ ЈЕ НАМЕЊЕН ISSN БРОЈ

ISSN је у свету широко прихваћен као идентификациони код за серијске публикације.

Прихваћен је од стране:

- издавача, који штампају ISSN на сваком броју серијске публикације,
- дистрибутера, којима ISSN омогућава да ефикасније одржавају своје канале продаје,
- библиотека и ИНДОК центара којима ISSN олакшава међубиотечку размену и помаже при ургирању неприспелих бројева,
- централних каталога, посебно оних аутоматизованих, који помоћу ISSN уносе локацијске податке.

ISSN је постао део већих специфичних кодова: Библида за идентификацију прилога (чланака) из серијских публикација и EAN (БАР) кода за оптичко препознавање серијских публикација.

У Националном ISSN центру се ради комплетан EAN код у Corel draw 10 и као Windows meta file шаље издавачима електронском поштом. На овај начин издавачима се омогућава да урађени EAN код дорађују, тј. сужавају, скраћују, окрећу према потребама дизајна своје насловне стране.

ПУБЛИКАЦИЈЕ КОЈЕ ДОБИЈАЈУ ISSN БРОЈ

ISSN број добијају оне публикације које потпадају под дефиницију серијске публикације, како је дата у стандарду ISO 3297, а која гласи: „Публикација у штампаном или неком другом облику, која излази сукцесивно и обично има нумеричку и хронолошку ознаку а није унапред омеђена“. Ова дефиниција је важила до краја 2002. године, када је због потребе решавања или бар смањивања разлика између три стандарда за каталогизацију AACR, ISBD(S) и ISSN дошло до хармонизације каталогских правила и адаптације ових правила за електронске изворе. Као резултат овог усаглашавања Стандард ISBD(S) прерастао је у ISBD(CR-continuing resources) па ISSN број добијају текући ресурси који обухватају серијску грађу и текуће интегрисане ресурсе. Серијска грађа су часописи, магазини, електронски часописи, текући водичи, годишњи извештаји, новине, пригодни билтени поводом неког догађаја и монографске серије. Интегрисани извори су *loose-leaf* публикације (публикације са листовима који се мењају, то су библиографски ресурси који се састоје од једног или више волумена допуњаваних посебним странама које се убацују, уклањају и /или замењују. Пример за ову врсту публикација је нпр. Збирка ваздухопловних прописа – Финансијски водич = ISSN 1451-5520) и *Web* странице. Што се тиче *Web* страница за доделу ISSN-а нису индивидуалне *home pages* и *Web* странице које се састоје искључиво од линкова до других адреса. Значи ISSN добијају само *Web* странице које се ажурирају у тачно наведеним интервалима. Овде се наравно јавља проблем даљег праћења *Web* странице након доделе ISSN броја; да ли је линк активан или не, да ли је страница доступна или не, да ли је комерцијализована или не. На подручју Србије и Црне Горе још увек није додељен ни један ISSN за *Web* страницу (види 2. и 4. у: Литература).

- Промене наслова: Издавачи серијских публикација треба да знају да је ISSN нераскидиво повезан са тзв. кључним насловом, те да свака промена овог наслова доводи и до промене ISSN броја, односно доделе новог ISSN-а, нпр.:

Микро (Београд) = ISSN 1450-5487

→ (Наставак публикације) Микрорачунари = ISSN 0354-9534 (види 2. у: Литература).

Код сваке промене наслова неопходно је да се издавач обрати Националном ISSN центру, који ће на основу добијених података одлучити да ли публикација може задржати стари или ће добити нов ISSN број. Ово је потребно учинити пре појаве првог броја са промењеним насловом, како би се избегло штампање погрешног ISSN-а.

- Суплементи и издања на другим језицима и другим писмима такође имају засебне ISSN бројеве, нпр.:

Balneoclimatologia = ISSN 0350-5952

Balneoclimatologia. Supplement = 0353-3697

Економске теме = 0353-8648

Economic themes = 1450-961X.

КАКО ДОБИТИ ISSN БРОЈ

Национални ISSN центар једини је одговоран за дистрибуцију ISSN бројева. Сваки издавач који покрене нову серијску публикацију треба да се обрати овом Центру (дописом, телефоном или лично, а надамо се да ће ускоро бити могуће и on-line) где ће у најкраћем могућем времену добити ISSN број. Издавач треба да достави следеће податке: наслов, место издања, назив издавача, периодичност и остале релевантне податке. Ова процедура омогућава издавачу штампање ISSN-а већ на првом броју, а верификација дељеног ISSN-а и унос података у базу врши се по добијању публикације по изласку из штампе.

Публикације за које ISSN није унапред тражен, добијају овај број када Национални центар добије обавезни примерак.

ISSN је неопходан да би публикације добиле CIP (Каталогизација у публикацији) ради ослобађања од пореза, према Закону о изменама и допунама закона о порезу на промет (Службени гласник РС, бр. 70/2003, члан 11, став 1, тачка 8). Види 3. у: Литература.

У периоду јануар-септембар 2003. године додељено је 250 ISSN бројева у нашем Националном центру, колико је додељено за целу прошлу 2002. годину.

Предлажемо да следећи образац буде достављен издавачу који покрене серијску публикацију (може и преузимање са сајта ISSN центра) да га попуни и такав врати Националном ISSN центру.

ЗАХТЕВ ЗА ДОДЕЛУ ISSN БРОЈА (види 6. у: Литература)

Испуњеном захтеву треба приложити нулти примерак серијске публикације или копију насловне стране, импресума и садржаја првог броја. Захтев не можемо да решавамо без достављених прилога.

1. Назив серијске публикације;
2. Поднаслов (уколико постоји) серијске публикације;
3. Бројчани подаци на првом броју (нпр.: Год. 1, бр 1, датум или слично).
4. Медиј публикације (нпр.: штампани текст, CD-ROM, online, микрофише и сл.)

Ако тражите ISSN за публикације које излазе на више медија, за сваку је потребно испунити посебан захтев.

5. Пуна електронска адреса (URL) - само за часописе на мрежи;
6. Учесталост излажења (из импресума);
7. Језик публикације;
8. Назив издавача;
9. Адреса издавача;
10. Телефон;
11. Телефакс;
12. Е-пошта;
13. Главни уредник;
14. Особа за контакт (ако није главни уредник);
15. Наставља ли ова публикација неку другу ?

да не;

Ако је одговор **да**, наведите за претходну публикацију наслов и ISSN

16. Напомене.

Пример попуњеног захтева

1. Назив серијске публикације: Гласник Народне библиотеке Србије
2. Поднаслов серијске публикације: /
3. Бројчани подаци на првом броју: Год. 1, бр. 1 (1999)
4. Медиј публикације: штампани текст
5. Пуна електронска адреса (само за часописе на мрежи): www.nbs.bg.ac.yu
6. Учесталост излажења (из импресума): /
7. Језик публикације: српски, ћирилица
8. Назив издавача: Народна библиотека Србије
9. Адреса издавача: Скерлићева 1, 11000 Београд
10. Телефон: 011-452-945
11. Телефакс: 011-451-289
12. Е mail: sekularac@nbs.bg.ac.yu
13. Главни и одговорни уредник: Сретен Угричић
14. Особа за контакт (ако није главни уредник): Владимир Шекуларац
15. Наставља ли ова публикација неку другу: не
16. Напомене: /

КАКО И ГДЕ ШТАМПАТИ ISSN БРОЈ

ISSN се штампа у десном горњем углу корица и насловне стране и то на овај начин:

ISSN 1451-1479.

Може и да се штампа изнад Еан кода, тако да се изнад шипки стави ISSN, а испод шипки контролни број.

Уколико се ради о монографској серији где свака свеска има и ISBN број, ISBN се штампа у доњем десном углу задње корице (види 7. у: Литература).

На основу захтева издавача за ISSN бројем лакше се може пратити издавачка делатност у нашој земљи и лакше се долази до обавезног примерка који је неопходан за израду Библиографије (од 2003. године Библиографије се израђују у Народној библиотеци Србије).

Литература:

1. Брошура „ISSN Међународни стандардни број за серијске публикације“, Југословенски библиографски институт, 1989
2. ISSN Manual Cataloguing part, Paris, 2003
3. Службени гласник Републике Србије, бр. 70/2003
4. <http://www.issn.org/>
5. <http://www.yu-yubin.bg.ac.yu/issn.htm>
6. <http://www.nsk.hr/izdavaci/issn.htm>
7. <http://www.bne.es/ingles/issn.htm>

Резиме

ISSN број, заједно са кључним насловом, основни је елемент за идентификацију серијских публикација. Саставни је део Библида за идентификацију прилога (чланака) из серијских публикација и EAN (BAR) кода за оптичко препознавање серијских публикација.

Штампа се у горњем десном углу корица и насловне стране публикације.

Додељује га ISSN центар Србије и Црне Горе (од јануара 2004. године при Народној библиотеци Србије). Да би добили ISSN број потребно је да се издавачи обрате овом центру (телефоном, факсом, електронским путем) са основним подацима о часопису.

Слободанка Комненич / Лиљана Драгичевић

ISSN - Международный стандартный номер для серийных публикаций

Резюме

ISSN номер, вместе с ключевым заглавием, является основным элементом идентификации серийных публикаций. Он представляет собой составную часть Библида для идентификации приложений (статей) из серийных публикаций и EAN (BAR) кода для оптической идентификации серийных публикаций.

Он печатається в верхнем правом углу обложки и титульного листа публикации.

Его присуждает ISSN центр Сербии и Черногории (с января 2004 года, он при Национальной библиотеке Сербии). Чтобы получить этот номер, издатель должен обратиться этому центру (по телефону, факсу, электронным путем) с основными данными о журнале.

Slobodanka Komnenić / Ljiljana Dragičević

ISSN – International Standard Serial Number for Serial Publications

Summary

The ISSN number, along with the key title, is the basic element for identification of the serial publications. It represents the integral part of the BIBLID for identification of supplements (articles) of serial publications and EAN (BAR) code for optical recognition of the serial publications.

It is printed on the upper right corner of the cover and title page of the publication.

It has been allotted by the ISSN Centre of Serbia and Montenegro (since January 2004, the Centre is within the National Library of Serbia). To obtain the ISSN number, the Publishers have to contact this Centre (by telephone, fax or email) with the elementary datas of the Periodical.

1. Јован Јовановић Змај: скица за илустрацију песме Нежни Аристид, 1883.